

Korak do savršenstva?

U Quadu tvrde da je 909 pojačalo ustrojeno tako da se približilo savršenom idealu. Je li to baš tako?

UREĐAJ: Quad 909

TIP: Stereo pojačalo snage

CIJENA: 9.450 kn

KARAKTERISTIKE: Nazivna snaga: 140 W/8 ohma (250 W/4 ohma) • Maksimalna izlazna struja: 11 A po kanalu • THD: 0.02 % • DC offset napon: manje od 10 mV • Frekvencijski odziv: 13 Hz – 40 kHz • Odnos signal/šum: 108 dB • Dimenzije: 321 x 140 x 240 mm

KONTAKT: Provox ☎ 01/5499-725 🌐 www.provox.hr

Priča o Quadu ujedno je i jedna od temeljnih priča o suvremenom audiju. A one koje zanimaju potankosti, upućujemo na odličnu knjigu Kena Kesslera, poznatog britanskog audionovinar, "Quad – the Closest Approach" (IAG, 2003.). Glavno lice te priče je danas pokojni Peter Walker, rođen 1916. godine, a okvir u kojoj se priča zbiva je Acoustical Manufacturing Company, tvrtka koju je osnovao 1936. godine. Premda u nazivu tvrtke stoji da se radi o akustičkoj manufakturi, Walker se nije bavio proizvodnjom, već prodajom pojačala. No dvije godine potom, shvativši da bi puno veći profit imao kad bi sam proizvodio pojačala, napravio je svoje prvo hi-fi pojačalo, 25 watno, triodno, push-pull. Sam kaže da je bilo vrlo dobro, ali koliko dobro, to nitko nije mogao znati jer su zvučnički sustavi bili jako loši, a ploče na 78 okretaja uglavnom šumne i izgrebane.

MATEMATIKOM DO RJEŠENJA

Na tehnologiju snimanja i proizvodnje nije mogao utjecati, ali nakon 2. svj. rata, Walker izlazi sa svojim prvim zvučničkim sustavom, i prvim uređajem u kojem se spominje ima Quad – Quad corner ribbon. Bio je to prvi korak prema onom, čemu je Walker težio, ali nije znao kako to izvesti – elektrostatičkom zvučničkom sustavu. Međutim, nakon što je pročitao knjigu prof. F. V. Hunta, matematičku raspravu o elektrostatičima, shvatio je da zna kako će napraviti elektrostatički zvučnički sustav. Opisao je to u nizu članaka pod zajedničkim nazivom "Wide Range Electrostatic Speakers" koji su tijekom 1955. godine izlazili u tada iznimno uvažavanom časopisu "Wireless World". Par mjeseci po završetku serijala, na svijet su stigli prvi Quad elektrostatički zvučnici. Nakon ESL zvučnika, u svijetu audija više ništa nije bilo isto...

No, prvi Quadovi elektrostatici ni sa kojim pojačalom nisu tako dobro zvučali kao s Quadovim pojačalima. Prva koja su radila s ESL-ovima bili su cijevni mono blokovi Quad II. Potom je uslijedio tranzistorski model male snage, 303, i napokon nešto snažniji, 405. Ta su pojačala zbog toga postala vrlo popularna i tražena od strane korisnika konvencionalnih zvučničkih sustava, iako u takvom okruženju nisu radila ni izdaleka tako dobro kao sa

elektrostatima, pogotovo model 303.

Još dok je Walker bio živ (na drugi audiosvijet preselio se 2003.), tvrtka Quad je zapala u probleme, iz kojih se izvukla početkom ovog milenija promjenom vlasničke strukture, te nizom kvalitetnih proizvoda iz serije 900, unutar koje je bilo svih tipova uređaja po kojima je Quad bio poznat – pojačala, pretpojačala, elektrostatika... Da, i odličnih tunera koji su također bili vrlo popularni u Quadovo zlatno doba, na početku suvremene hi-fi ere.

MALO I JEDNOSTAVNO

Dakle, iako je Quad ime stekao prije svega elektrostatički ustrojenim zvučničkim sustavima, prvi tvrtkin proizvod bilo je pojačalo. Danas tvrtka proizvodi cijevna i tranzistorska pojačala, a mi ćemo se baviti njihovim najboljim i najsnažnijim stereo pojačalom snage, modelom 909. Kad na njemu i ne bi stajala oznaka tvrtke i modela, dobri poznavatalji dizajna Quadovih pojačala vjerojatno bi i na modelu 909 prepoznali karakterističan rukopis. Ako ni po čemu, onda po dimenzijama i jednostavnosti. Quadova pojačala, pa i ostala elektronika, uvijek su bila manjih dimenzija od većine konkurentnih uređaja i uglavnom vrlo čisto i nenametljivo dizajnirana, usotalom kao i 909. Dok se ne vidi stražnja ploča, teško se može išta reći o sadržaju pojačala. Jer

njegova čisto rješana vanjština ne upućuje ni na kakav zaključak. No, iako je nešto popunjenija, ni na stražnjoj ploči ne vlada osobita raskoš – ne osobito uvjerljivo izgledajući par zvučnih priključaka, s plastičnim navrtcima, postavljen je na bočne strane. Plus i minus terminali pojedinog priključka su preblizu jedan drugome, tako da će korisnici debljih i žilavijih klabela, s velikim vilicama na krajevima imati dosta muke dok ih ne uglave i učvrste. Onda je tu par RCA ulaznih priključaka, mrežna utičnica i mrežni prekidač – u sredini ploče... I sad, postavi li se pojačalo u kakvu policu ili sličan komad namještaja koji je još i zatvoren sa stražnje strane, kako do njega, prekidača, doći? Jedino racionalno što ostaje korisniku u takvom slučaju je ostaviti pojačalo stalno uključeno... I koliko taj zahvat, pa i zvučni priključci, djelovali staromodno i nemušto riješenima, dva računalna priključka bude nadu da se radi o proizvodu iz novog milenija. Na žalost, pomisao i nada da se radi o priključcima koji će omogućiti naknadnu softversku nadogradnju sklopova, ubrzo su se pokazale krivima. Ti „QuadLink“ priključci služe tek za obavljanje međusobne komunikacije Quadovih elektroničkih uređaja... Njima je moguće prenositi i audiosignale, ali oni su se pokazali puno lošijim od kvalitetnih RCA kabela. I tako, što se rješenja i naprednosti tiče, 909 ostaje razmjerno konvencionalno ustrojeno pojačalo. Dobro, ne baš u potpunosti...

CURRENT DUMPING TEHNIKA

Naime, 909 pojačalo koristi Quadovu patentiranu current dumping tehnologiju, za koju u Quadu tvrde da ovo pojačalo čini jednim od najboljih na tržištu. Current dumping tehnikom, kažu, uklanjaju se brojni problemi tranzistorskih pojačala, što pojačalu omogućava postojan i predvidljiv rad, bez potrebe da ga se dotjeruje tijekom proizvodnje. A to onda znači da i svaki primjerak pojačala radi praktički istovjetno. U current dumping pojačalima postoji visokokvalitetno pojačalo male snage i pojačalo vrlo velike snage čije performanse nisu kritične.

Ovo jako pojačalo cijelo vrijeme upravlja zvučničkim sustavom i daje mu struju, odnosno snagu kojom se pogone njegove jedinice, te pomicanjem membrana stvaraju zvuk. Pojačalo male snage napravljeno je da generira signal koji kompenzira greške između ulaznog signala i signala kojim se napaja zvučni sustav. Rezultat toga je da točnost izlaznog signala ovisi jedino o kvaliteti pojačala male snage. A to pojačalo u Quad 909 modelu je izrađeno po najvišim standardima. Problemi prijelaznih izobličenja, podešavanja mirne struje, termički problemi i problemi oko uparenosti tranzistora u izlaznom stupnju ovakvom su konstrukcijom, tvrde u Quadu, sasvim uklonjeni. Zaključujući da ako postoji nešto takvo kao što je savršeno pojačalo, model 909 bi trebao biti vrlo blizu tom idealu. Pa poslušajmo...

SKORO KAO U PRIČI

909 nismo usviravali, pa ne znamo koliko mu je vremena potrebno da dostigne razinu na kojoj mu se više ne mijenjaju zvučne osobine. No, vjerojatno dosta, jer mu se zvuk blago mijenjao još i tijekom prvih dana testa. A kad se ustalio, zvuk u cjelini bio je odlično uravnotežen i prilično neutralan. Ono što je posebno važno spomenuti, zvuk je bio miran, ali nikako ne i jednoličan. To je očito posljedica potpunog izostanka bilo kakvih zvučnih artefakata koji bi ometali slušanje, ili neprirodnih koloracija koje bi odvlačile pozornost od glazbenog sadržaja.

Bas dionice 909 je iznosilo vrlo točno. Sve bitno bilo je nazočno – ugođenost, brzina, okretnost, punoća, atak, masa – jedino što najniže bas dionice nisu bile iznesene u svojoj njihovoj punini i snazi. U reprodukciji srednjotonskog spektra nije nedostajalo baš ništa – zapravo, moglo bi se reći da je to bilo jedno od najbolje zvučnih srednjotonskih područja koje smo u posljednje vrijeme čuli – pjevno, protočno, artikulirano, prirodno otvoreno, s obiljem točno iznesenih detalja. Čista uživanja! Najviši dijelovi spektra zvučali su također vrlo čisto, razlučivo, prirodno mekano, ali u najvišim dijelovima nisu bili do kraja otvoreni, pa se zvuk doimao donekle zaglađenim i zaobljenim. No, detalja ni u ovom području nije nedostajalo, a bešuma podloga pomogla je da se i dodatno istaknu. Takva zvučna konstrukcija slušatelja više usmjerava na doživljaj glazbene cjeline, a manje na analitički pristup pojedinim odlično iznesenim detaljima, zbog čega će ovo pojačalo sigurno više voljeti istinski ljubitelji glazbe, dok oni koji hi-fi uređaje doživljavaju (i koriste) kao instrumente za prosudbu, sigurno s njima neće biti tako zadovoljni. Zvukovna pozornica kako ju je ocrtavao sustav s Quad 909 pojačalom snage, imala je jasno izražene sve tri dimenzije i doimala se prirodno velikom. Dakle, ako je bila mala, čulo se da

je mala, i obratno. Raspored instrumentalista nije bio tako uočljiv kao s pojačalima vrhunske razlučivosti, ali daleko od toga da se ijedan bitan element ne bi mogao uočiti. Ono što je puno bitnije od toga je da je zvučna pozornica zadržavala oblik i dimenzije, bez obzira na glasnoću kojom se sviralo. Ritam, međutim, 909 nije tako suvereno pratio pri višim razinama glasnoće. Čim se malo pretjeralo s glasnoćom, zvuk se usporio i više nije bio tako okretan. S iznošenjem dinamičkih elemenata, pogotovo glatkoće prijelaza, pojačalo nije imalo nikakvih problema. No, i ovdje valja paziti na glasnoću, pogotovo ako se 909 spregne s nedovoljno učinkovitim zvučničkim sustavom smještenim u većoj sobi. U „normalnim“ uvjetima takvo što teško da će se moći osjetiti i doživjeti. HFC

PRESUDA	
ZVUK >> 88% 	PLUS Sjajno srednjotonsko područje, sveukupno muzikalan zvuk, dimenzije.
OPREMA >> 75% 	
IZRADA >> 90% 	MINUS Sitnije nedoradenosti na krajevima spektra, osjetljivost na glasnoću sviranja, skromna oprema.
VRIJEDNOST >> 87% 	
ZAKLJUČAK Pojačalo koje nijednog ljubitelja glazbe neće ostaviti hladnim. Sijubi li ga se s odgovarajućim zvučničkim sustavom i kablazom, oduševit će i ljubitelje vrhunskog zvuka.	
HI-FI CHOICE & HOME CINEMA >> 87%	